Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0820U100354

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 11-11-2020

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ричко Вікторія Юріївна

2. Rychko Victoria Yuriyivna

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 031

Назва наукової спеціальності: Гуманітарні науки. Релігієзнавство

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 06-11-2020

Спеціальність за освітою: "Політологія"; "Журналістика"

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 47.053.005

Повне найменування юридичної особи: Рівненський державний гуманітарний університет

Код за ЄДРПОУ: 25736989

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, 12, м. Рівне, Рівненський р-н., Рівненська обл., 33028, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Рівненський державний гуманітарний університет

Код за ЄДРПОУ: 25736989

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, 12, м. Рівне, Рівненський р-н., Рівненська обл., 33028, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 21.15.61.11, 21.41.55

Тема дисертації:

1. Почаївська лавра: її історична роль та етнічна ідентифікація у сучасному українському суспільстві

2. The Pochayiv Lavra: Historical Role and Ethnic Identification in the Modern Ukrainian Society

Реферат/анотація:

1. Дисертаційне дослідження присвячене комплексному теоретичному і практичному аналізу історичної ролі та етнічної ідентифікації Почаївської лаври у сучасному українському соціумі. В дисертації вперше у вітчизняному релігієзнавстві здійснено філософсько-релігієзнавчий аналіз особливостей конфесійної та етнічної ідентифікації Почаївської лаври в її історії і кореляції цих процесів із загальними особливостями розвитку етнорелігійної ідентичності українського соціуму в період кінця XVI – початку XXI ст. Розкрито сутнісні риси етнічної ідентифікації Почаївського чернечого осередку крізь призму його інституційних і юрисдикційних трансформацій кінця XVI – початку XXI ст. Окреслено витоки та світоглядні модуси конструювання етнічної ідентичності Почаївського монастиря кінця XVI – початку XVIII ст. Проаналізовано смислові імпульси самоідентифікації Почаївського монастиря в добу юрисдикційного підпорядкування Уніатській Церкві (1720 – 1831 рр.). Охарактеризовано ідейні концепти ідентифікації Почаївської лаври в контексті етноконфесійної політики Російської імперії (1831 – 1917 р.). Досліджено наративні моделі ідентифікації Почаївської Лаври в умовах релігійно-церковної політики Другої Речі Посполитої (1918 – 1939

рр.) і тоталітарних режимів (1939 – 1990 рр.). Проаналізовано детермінанти етнічної ідентифікації Почаївської лаври на сучасному етапі (1991 р. – початок XXI ст.). Виявлено, що після короткотривалих інтенцій керівництва обителі започаткувати процес формування її національної ідентифікації (1991 – 1992 рр.), вона зрештою поступово трансформувалася в потужний центр агресивного фундаменталістського православ'я, що склало базис антагонізму між етноконфесійною ідентифікацією Почаївської лаври і розгортанням процесів формування і кристалізації національної ідентичності у сучасному вітчизняному соціумі. Доведено, що ідейно-політична риторика Почаївської лаври, спрямована на підтримку окупаційних дій Росії на Сході України свідчить як про колабораціонізм цієї чернечої обителі, так і дезінтегративну та деструктивну роль в ідентифікаційних процесах у сучасній Україні. А також є проявом специфічної почаївської субкультури, яка є особливим різновидом православного фундаменталізму, що наразі розвивається в орієнтації на крайні консервативні групи у середовищі російських, грецьких старостильних, румунських ченців із їх ідеалами культурно-цивілізаційного реваншизму на фоні ескалації антивестерністських настроїв. Набула подальшого розвитку теза, що перебування Почаївського монастиря у юрисдикційному підпорядкуванні Уніатської Церкви (1720 – 1831 рр.) зумовило кардинальні ідейні трансформації його самоідентифікації, зокрема біполяризацію провідних рис. А саме збереження базових засад східного обряду та поступове вкорінення окцидентальних (прозахідних) елементів, запозичених із культово-обрядової практики Римо-Католицької Церкви, що лягли в основу його уніатського інваріанту релігійної ідентичності. Розвинуто твердження, що Почаївська лавра нині – релігійний осередок ідейного впливу країни-агресора, церковний ресурс російської войовничої націоналістичної ідеології, а її керівництво і ченці є активними представниками православного фундаменталізму, націоналізму та імперіалізму, прибічниками не лише «східного вектору» культурно-цивілізаційної парадигми розвитку України, але й радикального сценарію його втілення у життя. Набуло подальшого розвитку судження, що зміна юрисдикційного підпорядкування Почаївської лаври на користь УПЦ можлива за умови проведення у середовищі її ченців відповідної систематичної практичної роботи з формування їхнього внутрішнього запиту і переконаності в необхідності православної помісності як канонічно необхідного способу існування українського православ'я.

2. The dissertation thesis is devoted to the complex of theoretical and practical analysis of the historical role and ethnic identification of the Pochayiv Lavra in the modern Ukrainian society. The dissertation is the first in Ukrainian religious studies to present the philosophical and religious analysis of features of confessional and ethnic identification of the Pochayiv Lavra in its history and correlation of these processes with general features of development of ethnic and religious identity of the Ukrainian society in the end of XVI – the beginning of XXI century. Our study reveals the essential features of the ethnic identification of the Pochayiv monastic centre under the lens of its institutional and jurisdictional transformations of the end of the 16th – the beginning of the 21st century. It outlines the origins and ideological modes of constructing the ethnic identity of the Pochayiv monastery of the end of the 16th – the beginning of the 18th century. We have carried out the analysis of the semantic impulses of self-identification of the Pochayiv monastery in the period of jurisdictional subordination to the Uniate Church (1720– 1831). The ideological concepts of identification of the Pochayiv Lavra in the context of the ethno-confessional policy of the Russian Empire (1831– 1917) are characterized. The dissertation examines narrative models of the Pochayiv Lavra identification in the conditions of religious and church policy of the Second Commonwealth (1918–1939) and totalitarian regimes (1939–1990). Our study aims to analyze the determinants of ethnic identification of the Pochayiv Lavra at the present stage (1991–the beginning of the XXI century). It was found that after short-term intentions of the monastery's leadership to begin the process of forming its national identity (1991–1992), it eventually started to transform into a powerful centre of aggressive fundamentalist Orthodoxy, which formed the basis of antagonism between the ethno-confessional identification of Pochayiv Lavra and crystallisation of national identity in modern domestic society. The obtained results of the dissertation, its basic position and conclusions can be used in theological and religious, philosophical, historical, cultural and sociological research, as well as in writing works of generalizing philosophical and religious works on the history of religion and churches in Ukraine and Volyn. In addition, the facts, conclusions and generalizations presented in the dissertation can be useful in regional ethnography and excursion work. Finally, a number of statements of the

dissertation is relevant from the point of view of comprehension of modern ethno-confessional problems of Ukraine by state bodies, churches, religious organizations. It was found out that the Orthodox Church of Ukraine and the Ukrainian Greek Catholic Church put systematic efforts to overcome the negative influences of the Pochayiv Orthodox-fundamentalist subculture through the creation of alternative centres of monastic life and pilgrimage, which have already become the Maniavsky Hermitage and the Univ Lavra. Also, the efforts of the representatives of «open» Kyiv Christianity are focused on the reconstruction and development of their own tradition of ties with the most influential centre of the Orthodox monasticism and pilgrimage today – Mountain Athos.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Панчук Ірина Іванівна
2. Panchuk Irina Ivanivna

Кваліфікація: д. філос. н., 09.00.11

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шкіль Світлана Олександрівна

2. Shkil Svitlana Oleksandrivna

Кваліфікація: д.філос.н., 09.00.11

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чорноморець Юрій Павлович

2. Chornomorets Yurii Pavlovych

Кваліфікація: д. філос. н., 09.00.11

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Давидюк Руслана Петрівна

2. Davydiuk Ruslana Petrivna

Кваліфікація: д. і. н., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шеретюк Руслана Миколаївна
2. Sheretiuk Ruslana Mykolaivna

Кваліфікація: д. і. н., 09.00.11

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради — Шевчук Катерина Сергіївна

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні — Шевчук Катерина Сергіївна

Відповідальний за підготовку облікових документів

Реєстратор

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності — Юрченко Т.А.